

V torek, četrtak in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsako leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . — k.
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
Za vsako leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . — k.
za četrt leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravništvo
je na stolnem trgu (Dom-
plate) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznacila
Za navadno dvojnopo-
vrsto se plačuje
6 kr., če se natisne 1 krat
5 kr., če se tiska 2 krat
4 kr., če se tiska 3 krat,
veče pismenke se plača-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačat-
kolek (stempel) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 101.

V Mariboru 28. avgusta 1869.

Tečaj II.

Naše in nemške volitve.

V nekterih dneh bo dva meseca, kar je iz državne, t. j. ljudske blagajnice žive-
ča in od vlade podpirana dunajska „Debatte“ pisala o Slovencih in Čehih: „Spol-
niti sicer večidel fantastične in meglene tirjatve teh obeh narodov, bilo bi
toliko, kakor da bi se podvrgla inteligenca zverinski (brutal) sili, kakor da
bi se npravi in znanstveni napredek žrtvoval na ljubav surovosti, nevednosti,
in največje zagovodnosti (bornirtheit), bilo bi to toliko, kakor da bi se kon-
čala obrtna pridnost in delavnost na ljubav lenobe in nevkretnosti. Ko bi se
Slovenem in Čehom spolnile njih tirjatve, vrgla bi se Avstrija nazaj v kul-
turno stanje, katero ima že nekoliko stoletij za hrbtom, bila bi to proti na-
ravnosti, kakoršne si ne moremo več in hujše misliti. Ne bilo bi to mnogo
drugače, kakor da bi se na primer prvotnim ameriškanskim prebivalcem izro-
čilo gospodarstvo nad indogermanskimi naselniki v Ameriki.“ Ko bi hoteli
še več dokazov razjarjene strasti nemških in nemškutarskih, v vladni ljubezni
in milosti izhajajočih časnikov navajati, ne trebalo bi se nam širo ozirati:
vsak dan nam jih prinese novih, in česki rodoljubi so bili nedavno iz te era-
rične grede potrgali najboljvoneče cvetke švabskega psovavanja in zasramova-
nja proti avstrijskim Slovanom ter je poklonili gospodom dunajskim ministrom.

Dan za dnevom se stakimi in enakimi proizvodi plačanega napuha na-
paja in pači javno mnenje ter vzrokuje, da se avstrijski narodi med seboj
ne morejo porazumeti in sprijazniti, kajti na nemški strani se je vsled nem-
ško-časnikarskega hujskanja precejneje lastne — nemške — veljave in
vrednosti vsakdanje in nevsakdanje filistersko občinstvo tako omotilo, da se
Nemci ne le v znanstvenih, ampak tudi v političnih, npravih in socialnih za-
daval kujejo v zvezde, na Slovane pa se s zaničevanjem ogledujejo, kakor
na zverinjad nevredno človeškega društva. Bila bi naloga najboljšega moža
vredna, sneti našim nemškim sodržaljom črno mreno iz njihovega političnega
očesa, da bi oni mogli sebe in Slovane videti v nepokvarjeni podobi in
enega kakor drugega ceniti po njegovi pravi vrednosti brez strasti, samoljubja
in predsodkov. Kakor pa bi bila tudi ta naloga častna in hvale vredna, ne
more nas in nobenega slovenskega časnikarja mikati. Ne le, da Nemci slo-
vanskih časopisov ne beró, ker jih brati ne morejo in da torej morajo gledé
naših tirjatev in potreb ostati nepodučeni in enostranski, toraj tudi krivični:
seje hudič pokvarjenega nemškega časopisja toliko lulike v pošteno avstrijsko
politično žito, da mora konečno tudi najpošteniji Nemec obupati, ka bi
osamljen po malem poravnal, kar na debelo kvari kupljeno in breznačajno,
breznačajno nemško časnikarstvo. Edini — dokazivno dovolj za nemško ko-
rupcijo, da nemoramo reči „edini — dr. Schuselka je prišel pri taki po-
skušnji ob vse ime, ob vso popularnost, in nemški (?) Dunaj, ki je pred ne-
kterimi leti še častil poštenega Schuselka in z mačnicami zametaval njego-
vega nasprotnika odvetnika Bergerja, pozabil je dandenes svojega ljubljenca
Schuselko in na kolenih leži pred ministrom Bergerjem.

Nemški napuh bi mi lahko prepustili samemu njemu, ker vemo, da
ga prej ali kasnej doletí zaslužena kazen po njihovem pregovoru: hochmuth
kommt vor dem fälle (napuh se konča v svojih lastnih zanjkah). A ima
tudi med nami mnogo poštenih slovenskih duš, ki se pa v svojih mladih

letih niso učili slovenski brati, ki torej tudisedaj pri vsej dobri volji do sloven-
skega naroda sodijo naše razmere kroz očale, ktere jim vsak dan natikajo
korumpirani nemški listi. Dakako ne morejo biti njih nazori o Slovencih
najboljši: motni viri, motna voda. Ko pa bi se hoteli potruditi in pogledati
ter primeriti slovensko politično življenje z nemško-avstrijskim, gotovo bi
nam pritegnili, da morajo Nemci iti k Slovincem v politično šolo. Nočemo
segati daleko, ne bomo n. pr. omenjali klasične nekdanje volitve gosp. dr.
Razlaga v Celji, kjer so vsi volilci prišli k volitvi (razen enega bolnika in
njegovega zdravnika) in soglasno volili dr. Razlaga. Pozorne pa moramo
činiti svoje čitatelje na dvoje volitev, kterih eno so vršili Nemci in drugo
Slovenci. Na Dunaji je bila 23. avg. volitev dež. poslanca v predmestji
Leopoldstadt. Dunaj velja v Avstriji in izven Avstrije kot merodajno poli-
tično mesto, inni tega davno, ko je eden ministrov žugal z dunajsko revolto,
ko bi se ne potrdila postava v državnem zboru sklenena. Dunaj je zdaj Cis-
lajtanijski, Dunaj je pol Avstrije. In kako politično zrelost je pokazal Dunaj
pri svoji zadnji volitvi? Da se nam ne bo očitala pristranska slepota, naj
omenjamo sodbo, katero je o njej storil odločno nemški list, ki pravi: „Ža-
lostneja kakor ta volitev, je bila težko kedaj ktera. Ko bi bil kje padel pi-
sker svetle raz okna, ko bi bila ubežala papiga ali kak kanarček, ko bi se
bil spodtaknil konj na cesti, ali pa celo, ko bi bili zaprli kako žensko v
službi cipriške boginje, gotovo bi bilo to dunajske duhove bolj raznelo, vz-
budilo več gibanja na ulicah, kakor pak volitev ljudskega zastopnika, volje-
nega za šest let.“

Glasneje še, kakor ta izdihljaj nemškega časnikarja, govoré številke
same. Izmed 2000 volilcev jih je prišlo volit samo 250. In to v politično-
zrelem Dunaji! Stvar ni bila nikakor tako brezveljavna, kajti ravno isti
časnik pomenljivo dovolj piše: da je bil dan volitve dan politične važnosti,
tega ni moglo najbistrejše oko opaziti.

Zdaj pa pogledimo iz ošabnega Dunaja na pohlevno, mnogo obreko-
vano Kranjsko. Tudi tu smo imeli volitev. Volili so se odborniki kupčijske
zbornice. Volitev se je torej vršila v najbolj kozmopolitičnem razredu kup-
čije in obrtnije, kjer se ljudje ne navdušujejo toliko za teorije in ideje, am-
pak navadno le za ono blago, ki izpod palca teče — za petico. Znano je,
da ravno kupčijskemu stanu velja po svetu geslo: Naj gre politika navskriž
ali počrez, samo da gre kupčija — naj bo poslanec in odbornik Peter ali
Pavel. Pa ravno ta kozmopolitični stan je na Kranjskem pokazal, kako iz-
vrstno se odlikuje od svojih vrstnikov po drugih deželah, ravno on je poka-
zal svojo politično gibčnost in zrelost, katero naj bi si vzel celo ošabni Dunaj
v izgled. Kakor je našim čitateljem znano, udeležilo se je izmed 11 tisoč
volilcev volitve 5014 veljavnih volilcev, nešteti onih glasov, ki so zgubili
zarad nemškutarskih sleparij svojo veljavo. Dasiravno je volilni okraj za
kupčijsko zbornico raztegnjen po vsej deželi, poslužila se je polovica opravi-
čenih ljudi na Kranjskem svoje politične pravice in dolžnosti, na Dunaji pa,
kjer so volilci na nekterih štirjaških sežnjih vkup stanovali, kjer imajo pred
vsakim pragom skoraj svojo šolo, kjer se jim politični dnevniki skoraj v po-
steljo donasajo, kjer se politični shodi brez posebnih stroškov, žrtev in ovir
opravljajo pri vrčku večernega piva, tam se je udeležil tako eminentno važ-

Listek.

Prva natisnena Preširnova pesen.

Prva Preširnova pesen je bila natisnena 1827. l. v listu „Illirisches Blatt“
Nr. 2. V „poezijah doktorja Franceta Preširna“ se zelo popravljena, ime-
novana: „deklétam“ čita na 1. strani. V „ilirskem listu“ se zove: „dekelcam“,
na strani z nemškim prilogom, podpisana pod nemškimi besedami s pisme-
nom: P. Prelog je torej samega Preširna, ki takrat ni bil še doktor. Čita-
teljem podajemo izvirne slovenske besede in prelog, ker je tako izvrsten, da
bi se ž njim mogel ponašati največi nemški pesnik.

Dekelcam.

Padala v pušavi mana,
Izraelce je redila;
Če ni kmalo bla pobrana,
Se zastonj je raztopila.

Ko srebró se rósà bliska,
Če mladí so žarkí zlati,
Belj vročina če pertiska,
Rosa more koj bežati.

Rožice cvetó vesele
Le ob času létne mlade;
Leto grom in piš perpéle,
Lépo cvetje préč jim pade.

Roža, rosa ino mana
Tvoja je lepóta, dvica!
Dekelca, ne bod zaspana,
Dokler ti cvetejo lica!

An die Mädchen.

Manna gab Gott in der weiten,
Oeden Wüste Jakobs Sprossen;
Sammelten sie's nicht bei Zeiten,
So zerfloss es ungenossen.

In des jungen Morgens Kühle
Blinkt der Thau so froh und helle;
Kaum doch naht des Tages Schwüle,
Weichen muss er auf der Stelle.

Lustig treiben ihre Blüten
Blumen in des Lenzes Wetter;
Kommt der Sommer-Stürme Wüthen,
Welk und dürr sind ihre Blätter.

Wohl dem Thau, dem Manna gleichet,
Blumen gleicht der Schönheit Prangen.
Nützt sie, Mädchen, eh' sie weicht,
Eh' erbleicht das Roth der Wangen.

Fante zbéraš si prevzetna,
Dokler raseš v*) lepóti;
Varji, varji, de prelétna
Se ne jókaš v*) samoti.

Körbchen theilt man ohn' Erbarmen,
Spröd und stolz, so lang man blühet;
Einsam klagt ihr, lasst euch warnen,
Wenn von euch der Reitz entliehet.

Pétuškova ljubezen.

(Ruski spisal Ivan Sergejevič, poslovenil Podgoričan.)

(Konec.)

IX.

„Nihče,“ odgovori brž Onizim. — „Kdo bi bil tam? . . . kamo
pa hočete . . .“

„Ne, ne,“ — odreče Pétuškov — trga se Onizimu iz rok: — „pústi,
pústi me no, videl sem — ne govóri — videl sem tam — pústi . . . Vasi-
liso!“ — nenadoma vskrikne in obledi.

„No, no, zakaj ne stopiš bliže?“ — naposled spregovori. „Stopi le-
sem, Vasilisa, stopi noter. Jako vesel sem, ker si prišla.“

Vasilisa pogleda Onizima in stopi v sobo. Pétuškov se jej približa
. . . iz globočine diše in redko. Onizim pazi na-nj.

Vasilisa skrbno pogleda oba.

„Sedi, Vasilisa“, zopet spregovori Ivan Afanasič. „Hvala ti, ker si
prišla. Odpusti, zató ker sem tak . . . kako bi rekel . . . ker je polastila
se me taka nesposodbnost. Nesem mogel nikakor naprej vedeti . . . to znaš
sama. Sedi, ná, sém-le na divan . . .“

*) Obákrat čitaj: vč (s poglasnikom), kakor se tudi v Vodnikovih pesnih često
nahaja, v novejši dobi po nepotrebi, po nepremišljenem sovrastvu do poglas-
nika čisto opuščeno, na kvar pesnikom, ker se jim s tem jemlje pravica, katero
jim jezik podaja. Pristaviti je samo to, da bi v takih slučajih polglasniku tudi
trebalo posebnega znamenja, kajti pisanje: v', k' itd. je nedovoljeno ino ne-
ukretno.

nega političnega čina samo osmi del onih ljudi, ki so imeli tako pravico kakor dolžnost izbirati si svojega poslanca.

Vsaki osmi Dunajčan se torej poslužuje in zaveda svojih pravic, na Kranjskem pak se tega zaveda in poslužuje vsaki drugi trgovec in obrtnik. Pravi se, da so številke naj bolji dokazi. Tu imamo številke, ki za nas govoré, kakor bi ne mogle bolje. Komur je za dokaze, naj se ozira na te številke, in naj pri posameznih hibah, ki nas tu pa tam doleté, ne obupa prenašlo, ampak naj sodi svet kakoršen je, potem nam bo moral priznati, da smo Slovenci, a ko hočemo delavni biti, vsaj štirikrat toliko politično zreli, kakor naše razvajeno, z vsem obdarovano dunajsko glavno mesto. Komur je za dokaze, on bo tudi previdel, da je velika laž, kar trdé nemškutarji, ki pravijo, da ž njimi hodi ves kapital in vsa inteligencija. Volitev kupčijske zbornice kranjske je sijajno dokazala, da je obrtnija in kupčija — kapital in inteligencija — na Kranjskem naša, narodna, delavno narodna. Kakor je to pokazal kupčijski stan z dejanjem pri volitvah, tako je to pokazala kupčijska zbornica s svojo nezaupnico v besedi. — Nasprotniki so o enem kakor o drugem nesramno molčali: najboljši dokaz, da niso naši nobenega lasa v tej zadevi. Z našim kupčijskim in obrtnijskim stanom smemo zadovoljni, nanj celo ponosni biti in ga kazati Dunajčanom: Pridite k nam v šolo!

Dopisi.

Iz Vranskega, 24. avg. [Izv. dop.] Skoraj se mi že gnjusi, da moram zopet in zopet omenjati žolča, s katerim se vse, kar je narodnega, od nasprotne — nemškutarske stranke — sovraži; sto in stokrat se more v vseh slovenskih časopisih čitati, vsak dan se pri vsaki priliki v javnem življenji prepričati, da napuh te stranke proti Slovincem nima vrha ni meje; ni jim posamezni človek, ne prostak, ne izobraženeц prepošten, da ga nebi vsak potepuh slobodno javno insultiral; ni jim družba predostojna, ne mladina prenedolžna, da je ne bi vsak praznež slobodno psoval; ne stan, ne celi narod presvet, da ga ne bi slobodno in brez kazni nesramna svojbina oholih liberaluhov gnjusila, strupeno pero vladnih najemnikov osramovalo. Tako se slovenski narod pripravlja, v najhujši duševni in materijelni stiski; konec temu mora biti, naj že bode tedaj, kakor nam oni pretijo, da Slovincu mora biti hitra smrt, ker se počasi celo potujčiti ne damo, ali pa kakor še se mi sploh nadajamo, v zmagoslavni bodočnosti. Slovensko ljudstvo! ako še nisi prepričano, kaj vrli sini slovenskega naroda trpijo, kateri se za Tvoje pravice neustavljajo borijo, pojdi v mesta in trge, in pogledaj si, kako se tu z njimi ravna, kako oni pod kurupcijo nasprotne stranke trpijo. Ako bi Tvoje oči to vse vidile, tvoje ušesa slišale, tvoji čuti čutili, reklo bi se, da je Bog zato Slovenca tako potrpežljivega in pohlevnega ustvaril, da vse grehe in težave, ktere se na narod navaliti morejo, dobrovoljno nosi. V mestih in trgih, ktere bi morale deželi s svojo inteligencijo, s poštenjem, v delu, s značajnostjo, lojalnostjo v dober izgled biti, zagneznila se je najhujša kurupcija, ktera proti vsemu slovenskemu divja kakor neumna zverjad. Skoro nam je žal, da moramo s takim uvodom priti do popisa dneva, na kterega bi se vsak dober državlján z radostnim srcem zmisli moral, k rojstnemu dnevnu našega presvitlega cesarja. Tudi mi smo se dolžne čutili, ta dan v našem narodnem zavodu, v čitalnici, častiti, in pri lepo osnovani veselici se je zbrala v velikem številu tako izvrstna družba, da se vsako mesto ž njo ponášati more. Prve hiše iz Vranskega, imenite familije aristokratov, kateri so se kakor je znano, v naši krasni okolici v množini naselili, so ta dan našo čitalnico počastili, več vóz iz bližnjih mest in trgov, kakor iz Celja, iz Bralovec in drugod so se z čast. gosti pripeljali, dijaki iz viših srednjih šol, in iz vseučilišč so od vseh krajev v množini prišli, po pravici se je enoglasno reklo, da tako lepo družbo je Vransko malokdaj videlo. Zunajno sijajnost pa je povikšalo zares gízdavó poslopje, pravi vilin dom, ktero vrli domoljub, g. Šentak, narodni čitalnici domoljubno in brezplačno prepušča, najzaljša dvorana, kakor jaz krasnejše med slovenskimi čitalnicami ne poznam. —

G. Šventner, tukajšnji častitljivi župan in predsednik čitalnice, je v tehtnem govoru razvil imenitost in pomen tega dneva, in ogromni živjio-klici zbrane množice so odmevali udanost Slovencev do našega presvitlega cesarja, do brotnega vladarja. Krasne slovenske pesmi iz izurjenih in mladih grl in gorečih slovenskih prs so bili dalji del zabavnega programa, med kterimi so se patrijotični govori izvrstnih mož vrstili; temu je sledila zabava s plesom, in dobra volja v najlepšem miru in soglasji do ranega jutra; in družba se je tako zadovoljna razšla, da so nam imenitni gospodje in gospé svedočbo dale, da še do sedaj niso slovenskega ljudstva od te strani tako dobro poznali, ali da se jim je tako prikupilo, ka ne morejo več tako o njem soditi, kakor ga naši protivniki — kakti strašno sirovega risajo.

Ta večer so se tudi tukajšnji nemškutarji pri svojem krčmarji g. Kladniku, se vé da pri pitji in javni pojedini, kakor vsaka nemškutarska družba, zbrati mislili in z navadnim uspehom. Ponudilo se jih je poprej 45 za občno jed, prišlo pa jih je 18. To je bila cela veselica in svečanost na čast rojstnega dneva našega vladarja. Ko pa jih je v dolgočasji naša veselica motila, si tukajšnji dačni kontrolor in glavni agitator g. Valentinič svojo jezo tako ohladi, da je očitno izrekel velikanske besede: „Vidite, kako smo mi tukaj veseli, v čitalnici pa so sami tuji in smrkovci!“ Dobro zarjovel lev! Dakle tako g. Valentinič! smrkovci so pri Vas imenitne! rodovine, smrkovci in tuji lastni meščani, med kterimi slovenski kruh živjate, da lahko proti slovenskemu narodu divjate; smrkovci veljavni može, kteri so najvišje šole dovršili, in zdaj važne službe opravljajo, zraven pa neutrudljivo pospešujejo razvoj narodni; smrkovci, mila učeča se nedolžna mladina, ki gori za svoj narod, in se izobražuje za njegov blagor in njegovo blagostanje; smrkovci slovenski kmetje, kteri s krvavimi žulji pripravljene petice na altar domovine polagajo, — smrkovci menda tudi tiste dobre duše, ktere se tudi nemškutarja usmilijo, ako je v materijalni zadregi, kakor bi menda tudi Vi, gosp. V. tega ali onega v takratni veselici spoznali; smrkovci in tuji vrli sini slov. naroda, ki so si vzeli za nalogo, pospeševati razvoj narodni, in tedaj njegovo zadovoljstvo na oni podlagi, na kateri se razvijati mora, ako noče duševno propasti. Vsega smo se od te stranke privadili, ali da nas ravno vladni uradniki brez vse kazni slobodno tako gnusijo, to je žalosten dokaz našega stanja, svedočba revščine za našo vladajočo sistemo, kteri ob skrajnem trenutku že kliče: videant consules! Naša dolžnost bi tirjala, da 'bi tega zlahtnega gospoda pred sodnjo klical, ali nam se ne zdi vredno, ker pregovor pravi: hoc scio pro certo, quoties cum stercore certo: vinco seu vincor, semper ego maculor. (To vem za gotovo, ako se z nesnažnim bojujem, se vsikdar onesnažim, naj že zmagam, ali sem premagan.)

Dalje nas pelja ta slavni mož v zadevo, ktera se je zadnji pondeljek dogodila. Volilo je okrajno zastopništvo šolski okrajni odbor. Kakor sedaj zvemo, se je pri teh volitvah tudi ta gospod velike zasluge pridobil. Po deželi se je vozil, in glase nabiral za šolske oskrbnike od nemškutarske stranke priporočane, da celo v pisarnicah so se volilni listi delili. Ko ta dan volilci do trga pridejo, jih že počakata g. Valentinič, in njegov poglavar, g. Schauer, tukajšnji dačovník na cesti, in je peljata potem k znanemu nemškutarju gosp. Brinovcu, kjer se je vsa stranka sešla, kjer so 14 kmečkim volilcem volilne liste v roko stisnili. In ko se pride k volitvi, nam precej pravijo volilci: „mi je že imamo v roki, ktere bomo volili“. Tako se jim je zares pogodilo, ker naši može na to zasado niso bili pripravljeni, da so sami nemškutarji izvoljeni namreč gosp. Schauer, dačovník, g. Brinovec posestnik, g. Rančigaj in g. Bohine kmeta, — zadnji trije še dobro pisati ne znajo, — in pa tukajšnji župnik, g. Stuller, kteri je zarad tega nemškutar postal, ker mu neki slov. list, na kterega se je naročil, ni htel imena z dvema ll pisati. To je tedaj tisti liberalen odbor, od kterega se naše šole dosti dobrega nadajati smejo? — Bog obvari šolo nesreče. G. Rančigaj, kteri se je iz Vranskega sem naselil, je le s tem pogojem čast šolskega odbornika prevzel, ako ga nobena kazen ne doleti, če svojega posla ne bo opravljalni zmožen. — Slobodno pa vprašamo, od kod imajo uradniki toliko časa, da se lahko po deželi vozijo

Vasilisa sede.

„No, kako se ti godí?“ — govori dalje Pétuškov. „S čem si se mudila minole dni?“

„Hvala Bogu, meni se dobro godí; kako pa se vi imate, Ivan Afanasič?“

„Jaz! saj vidiš. Jaz sem uničen! uničen! Ali kdo me je zadušil? Ti si me uničila, Vasilisa! Ali ne hudobim se na-te za tega delj. Ali uničen sem; le poprašaj tega-le (Pétuškov pokaže Onizima.) Ne veruj le, da sem samo pijan. Zato sem vinjen, ker sem pogubljen . . ., kar sem ti že povedal. Vasilisa, umorjen! Veruj mi! Jaz te nisem nikoli varal. Nu, kaj tvoja teta, ali je zdrava?“

„Zdravá, Ivan Afanasič, hvala!“

Pétuškov jame silno omahovati.

„Denes ste bolni, Ivan Afanasič, dajte, lezite!“

„O ne, zdrav sem, Vasilisa. Ne trdi, da sem bolan; rajši reci, da sem se spozabil — ter izneveril nravnosti, pa bodeš prav povedala. Temu pa se ne ustavim.“

Pétuškov zopet jame omahovati. Onizim skoči k njemu in vjeme ga.

„A kdo je kriv tega? Če hočeš, pa ti povém. Jaz sem kriv, jaz prvi. Moral bi ti bil razodéti: Vasilisa, jaz te ljubim. Dobro! Ali me hočeš vzeti? Ali bi me rada? Sicer si le meščanka, ali do tega ni nič. Pri meni bi ti bilo dobro. Jaz sem dober človek, bogme da! Ne boj se tega, ker sem zdaj-le vinsk, temuč rajša mi pogledi v srce. Le povprašaj tega-le človeka. Gotovo, jaz sam sem kriv vsega. A zdaj? — do cela sem pogubljen zdaj!“ Ivan Afanasič potrebuje več in več Onizimove pomoči. „A vendar, tudi ti si pregrešila se, zelo pregrešila. Jaz sem te ljubil, želel sem si tebe, jaz . . . no, kaj že! Meni je tudi zdaj še zmerom prav, še zdaj bi s teboj rad stopil pred altar. Ali ti je po všeči to? Le reci — da, pa bodeva kvaľu

tamkeje . . . Ali ti si me, res da, hudo zelo hudo, razžalila . . . Ko bi bila le vsaj sama razodéla se mi, pa si na nos obesila ti debelušni babi vse. Saj vendar nisem imel nikakovega veselja, le tebe. Jaz sem vendar revež, sirotec! Kdo bi mi zdaj zavidal . . .?“ — Pétuškov jame jokati. „Vasilisa, čuj kaj ti povém!“ — govori dalje, „osvobodí, da poslé smém k vam zopet hodi ti tako, kakor sem hodil poprej. Nikar se ne boj, saj bodem tih, poslušen . . . Hodi, kamor ti drago, jaz ti ne bodem oponašal, ni besedice ti ne porečem. Ali smém? Če je treba, poklekнем pred-te.“ — Že Pétuškov hoče zgruditi se na kolena, ali Onizim ga zadrží. „Pusti me! Kaj ti je to na marí? — Zdaj se snuje vsega mojega živjenja osoda, ali umeješ? pa me oviraš . . .“

Vasilisa sama ne zná, kaj bi rekla.

„Ali nečeš? . . . I, kakor hočeš. Z Bogom! Zdrava tedaj, Vasilisa: vošim ti srečo — blagost . . . ali jaz . . .“ — Pétuškov na glas in bolestno jekne; Onizim ga z vso močjo podpira . . . iz početka krivinci obraz naposled pak se uđade joku.

Tudi Vasilisa joče.

X.

Deset let po tem prizoru je človek na ulicah mestica O . . . lehk videl večkrat suhega, rudonosega človeka v stari zeleni suknji s ponošenim umazaním vratnikom. Bival je v majhni kolnici (wagenschuppen) znane pečnice. Praskovije Ivanovne ni bilo več na svetu. Gospodinila je v pečnici nje bratranka — Vasilisa, gospodaril pa Vasilisin soprog: rudolas, skilas meščan — Demofut po imenu.

Človek v zeleni suknji je imel le to slabost, da je rad napil se, sicer pa je bil poslušen in tih. Lahko ugeneš, bralec, da je bil to Ivan Afanasič kamo se je Onizim izgubil, to je zagnila temna skrivnost.

in agitirajo — protinarodno? Kak razložek pa bi bil, če bi se zvolili kmetje, kakor g. Šorn, g. Nusi in drugi. Ko sta ta dva kmeta na veselni večer javno govorila, se je vse čudilo, od prostega kmeta takih misli, take izobraženosti slišati. In rekel mi je neki gospod, kateri je njuno izobraženost občudoval: da bi tujec sem prišel, kateremu je slovenski narod neznan in bi slišal ta prosta moža govoriti, moral bi priznati, da je slovensko ljudstvo z duševnimi zakladi obdarjeno, kakor nijeno drugo. Ali to so možje, kateri knjige čitajo, časnike prebirajo, to je sad slovenskih čitalnic! Naša čitalnica se kljubu vsem oviram in napadom zmirom bolj razvija, in sploh bolj krepi, kmetje še se sploh vpisujejo, ker vidijo, da jim je tukaj prilika dana, se izobraziti. Vaših narodnih zavodov namen je resnica, napredek, izobraženje slovenskega ljudstva, zatoraj ima ljudstvo zaupanje do njih. Javno hvalo pa si zaslužijo naši vrli domoljubi g. Šventner, g. Šentak, g. Oset, g. Gradišnik in drugi, kateri imajo za narodno reč tukaj velike zasluge, in jih vse jako čisla in spoštuje; in zares pod njihovim vodstvom čitalnica lepo napreduje.

Iz tržaške okolice. 22. avg. [Izv. dop.] Spolnjene so želje tržaških rogoviležev. 17. t. m. se je odvzela zastava našemu narodnemu bataljonu v veliko nezadovoljnost okoličanov. Da se je slovesno odpravil ta hrabri, zmirom zvesti bataljon, se je zapovedalo stražnikom, naj se zberó (iz strahu pred garbaldinci, namesto v tržaški kosarni) na gmajni, imenovani Ravnina, med Prosekom in Opčino ob 9 uri zjutraj. To se je zgodilo; dopel je tudi bataljon regimenta Franc Karol z obema zastavama narodnega bataljona in s svojo godbo. Okoličani se tudi tu razpostavijo, potem pride feldmaršal Wezlar z mnogimi drugimi častniki, in mestni župan z enim delegatom in z enim magistratnim uradnikom; tudi veliko ljudstva se je k tej slovesnosti zbralo. Ko so vojaki in stražniki pozdravili g. Wezlarja prenesli ste se k našim stražnikom obé zastavi, ki ste bile čez sto let njih lastnina, in obedve godbi ste svirale cesarsko himno.

Zdaj g. feldmaršal naznani, v nemškem jeziku, da so Nj. veličanstvo z najvišim potrjenjem 10. t. m. razpustili ta polk, ki je spadal, pravi on, tudi pod moje povelje, kar močno obžalujem, ker s tem razpustom zgubi armada oddelek hrabrih mladeničev, polnih vojaškega duha, poštenega obnašanja; oddelek, kateri je bil zmirom zvest, in pripravljen žrtvovati vse svoje moči, ohraniti si čast in zvestobo. Trdno zaupam — nadaljuje g. Wezlar, — da tudi zdaj, ko se boste vrnili med družine, si boste ohranili tisto čast, ki ste si jo znali pri vsaki priložnosti pridobiti. — Potem govoru se zahvali v imenu bataljona njih poveljnik g. Mauroner, in prosi g. Wezlarja, naj Njih veličanstvu cesarju naznani, da hoče on in vsi udje oddelka tudi v prihodnje ostati zmirom zvesti prestolu Njih veličanstva, in svoj govor konča z besedami: „Živi Njih Veličanstvo“ in vse kar je bilo pričujočega je cesarju trikratni živio zaupilo.

Tudi mestni župan je izgovoril prav tehtne besede; vsak okoličan želi, da bi se vresničile; govoril je namreč o spravi okolice z mestom, ali bati se je, da bodo njegove besede le prazne fraze, kar pa močno obžalujemo. To se je pokazalo ravno pri tej priložnosti, ko je poveljnik zaupil: živi župan? so se med živio slišali glasi: nič! ostia, morda; in nazadnje, ko se je odvzela zastava in zopet izročila Francu Karlovcem, je počelo šumenje, da jo hočejo nazaj. Veseli smo da se ni hujega pripetilo.

Obžalovati je pa, da so se dali naši okoličani tako slepo zapeljati in zdaj vsi skorej enoglasno trdijo, da so župani in zastopniki krivi, da je bataljon razpuščen, in zdaj take reči uganjajo, da je bila vlada prisiljena v oboje po vsej okolici razposlati, da se mir ohrani.

Okoličani! Vaši župani, posebno pa poslanci so se vselej veliko trudili in prizadevali si za Vaš blagor; prosili so tudi, naj bi se bataljon obdržal, kar bi Vam moglo biti dobro znano. Župani Vam ne morejo nič dati, ako Vam vlada ne dovoli; Vaši možje Vam niso pri tem nič krivi, toraj pustite jih v miru, ne delajte hruma in krivice nedolžnim ljudem. Vi imate še mnogo potreb, za kar se bodo morali Vaši možje boriti in potezati; če se boste pa tako nes pametno proti njim vedli, kdo se bo več za vas boril? Torej bodite pametni in trezni, da ne nakopate še večji nadloge na svoj tužni narod. En okoličan, vaš zmirom zvesti prijatelj.

Iz Dunaja. 26. avg. [Izv. dop.] Deželni zbori so sklicani. Ali pridejo pred zbori slovenski poslanci skupaj na svetovanje? Ali se bodo zedinili vsi, kranjski, štajerski, goriški poslanci v eni resoluciji, v kateri bodo slov. tirjatve določno izrečene? Bog daj!

Da so deželni zbori tako ob različnem času sklicani, iščejo se razlogi različno. Dalmatinski zbor je sklican tako pozno zato, ker bode tam slovanska majnšina z vso odločnostjo vnelastari ogenj; — štajerski zbor pak se lahko že 9. začne, ker je opozicija žalibog mala, večina zbora pa pokorno vladna. Nепrijeten je tudi zbor v Čedah, ki ga je samo en kos. Zato so volitve tako na pozno razpisale se, da se more začeti zborovanje še le ob konci meseca. Nekteri drugi zboriči pa dela nimajo. Večkrat ste že povdarjali, da se dunajski gospodje deželnih zborov, tega prvega proroka in svedoka federalizma, bojé. Zate imajo tudi pri sklicevanju taktiko: divide et impera. Ravno ta „divide et impera“ z veseljem gleda „N. fr. Pr.“ naštevaje, kako so Čehi brez zvez z družimi avstrijskimi Slovani. Kar se želi, to se po starem izreku rado veruje. „Tudi zveza s Slovenci je pretrgana“ — pravi Giskra-Herbstov list, — „dasiravno se še v českih listih zdéjajo slovenska razjasnila in razlaganja. Saj je jasno, da se je morala zveza tačas raztrgati, ko so Čehi nehali Slovanje biti in so stopili kot česko-moravska, zgodovinska individualnost v politiko in so izrekli, da se ne mešajo v razmere drugih dežel.“ — Kako skrbna je na enkrat „N. fr. Pr.“ za nas „preisgegebene.“ Ali mi vemo, da bodemo imeli v Avstriji vendar-le edino zaslonbo na Slovanih, ako se ne odvrnemo od njih. Prihodnost bo učila, da bomo znali roko prek Slovakov na sever, prek Hrvatov na jug podajati in vemo, da bo vselej sprejeta. Zagozde ktere s vključujejo med nas, niso železne, in ko bi bile; snela jih bode rja nenaturnosti, ki jih skuša vsajati.

Ruske novine so iz povoda praznovanja spomina lublinske unije jako razdražene bile nad avstrijsko vlado, ki dopušča, da se na ruski meji proti

Rusiji demonstrirajoče svečanosti obhajajo. Vladen časopis dunajski „Wien. Abendpost“ je torej na Beustovo povelje prinesel popis tega praznovanja, kateri ima Rusiji dokazati, da je vse bilo le malost, ubožno in slabo. Torej tudi tu je na rano Beust položil hitro flašterček. Ne vem kaj bodo poljski in tisti poljskoljubni časniki temu oficijoznemu popisu rekli, kateri so ondan trobili kake svečano je vse bilo — vladni list pa pove, da je bilo po ubožni svečanosti, ki bi bila imela praznovana biti od treh narodov (Poljakov, Rusinov in Litovcev), pri banketu komaj — 120 ljudi!

Iz Prage 25. avg. [Izv. dop.] Ker je že tudi „Slov. Narod“ z vso pravico kazal svojim rojakom na to, da se boré za ostanek in prihodnost, za narodno življenje: naj jaz kratko omenjam kako Čehi o svoji bodočnosti sodijo. Tudi njih položaj je tak, da jih lahko skrbi, tudi njim žugajo, da se vtonó v Velikogermanijo. A zato jih ni velik strah. Narod imajo v vseh stanovih že tako olikan, da bi bila germanizacija nemogoča. „Narodn. L.“ pa tudi pravijo: „V krasnih sanjah o Velikonemčiji, sta dva madeža: Čehi pa Trst. — Dajte Germaniji ono cvetočo pozicijo, ki se jej pravi Česko, dajti jej na morji Trst — in videli boste, da korači Francoska z Rusko. Obe te oblasti in morda še nekatere — bodo skrbale da nemška drevesa ne bodo do nebes vzrastla.“ Tako pravijo Čehi. „N. fr. Pr.“ jim je očitala, da jim potem ostane še tretje t. j. da pod Rusijo pridejo. O tem odgovarjajo česki listi, da o tem negovore, ker mora jasno biti, kaj mislijo. „Poljska osoda nas ne straši. Z nami bi Rusijo ne ravnala tako kakor s Poljaki, ker nismo jej vzroka dali, ker smo se Rusom nasproti obnašali vselej kakor bratje, ker je bila naša politika vselej slovanska.“ In dalje, pravijo „N. L.“ — ruska vlada je minljiva, a veliki ruski narod in drugi slovanski rodovi — to so bili in so naši zavezniki. Politika ruska z gotovim in trdnim korakom hodi po potu reform in ne bode trpelo dolgo, ko bode Rusija odlikovala se v cvetji izobraženja in napredka, pa tudi s v o b o d e. Kaj je bilo Nemško pred sto leti v političnem pogledu? Kaj je denes? Si hic, si ille — zakaj bi Rusko ne? Naj vzhaja dan slovanstva! Do te dobe se ubranimo vsaki germanizaciji, i avstrijski i pruski. Ali mi imamo še v Avstriji svoje mesto . . . V Avstriji niso le vlade, temuč tudi narodi. S temi narodi zediniti se in korakati do svobode, to je tudi naša naloga, ktero bomo dosézali, dokler bo — mogoče.“ Tako govore Čehi. Mislim da si iz tega vsak vaših bralcev lahko posnemlje, kaj mi Slovenci porečemo in ka se nam je analogno, mutatis mutandis v političnih nazorih zadržati v istih vprašanjih.

Politični razgled.

Obe delegaciji ste sprejele zahtevani povzetni kredit za l. 1869 ki znaša 3.790.000 gold. Debate so bile ostre. Vojni minister je rekel, da, ako delegati ne dovolijo tega posebnega kredita, ne bilo bi prihodnjo spomlad mogoče vojske na noge postaviti, kar je mogoče, da bode treba. — Ta izrek vojnega ministra bode gotvo tolmačen kot napoved vojne.

Beust je svoje znano depešo, pruski v l a d i pisano, v kateri svoje nemško stališče preveč pokaže, začasnoscir umiril. Pruse, ni pa utrdil si prijateljstva francoskih vladnih mož, ki Pruse ne morejo. — Ker Bismark zopet pride v Berolin, pričakuje se važna sprememba zunanje politike pruske države. —

Jugoslovanski (menda srbski in bolgarski) rodoljubi so imeli, ako se v „Corr. slave“ prav od srbske meje poroča, posvetovanje in sklenili, da jim je glede bližajočega se razmotanja vzhodnega vprašanja na vse pripravljenim biti.

Dalmatinsko vprašanje zopet pogostoma prihaja na dnevni red. Na Dunaji ne vidijo radi, da se hrvaški minister Bedeković podpisuje: hrvaško-slovonsko-dalmatinski. Ni dvombe, da bodo Magjari tudi po Dalmaciji s tisti energijo prijeli, kakor so po vojaški granici. To je jasno iz vseh magjarskih novin, ktere so bile v tem edine, bodi si da zastopajo levico ali desnico. Vendar so zdaj malo vtihnili, to pa le zato, ker imajo za trenotek z granico opraviti.

Čehi so raztegnili svoj vpor proti vladi na novo polje. Oni ne hoté voliti krajnih in okrajnih šolskih nadzornikov. Na več krajih bi bile že imele volitve biti, pa so volilci izrekli, da ne volijo. — Kar se državopravnega vprašanja in stanja tiče, podvzujejo se v novejšem času Čehi za trjevati, da priznavajo pogodbo z Ogrji.

V pelzensko trgovinsko zbornico voljeni Čehi (ki so v veliki manjšini) volitev niso sprejeli, ker vlada ni potrdila protesta komisije, ktera je nepravilnosti pri volitvi dokazovala.

Moravski-nemški poslanec dr. Sturm, eden glavnih podpornikov zdajnega ministerstva, kteremu se dobri talenti in zgovornost odrekati ne dadó, naznanil je, da se po skončanji delegacijah odpove državnemu poslanstvu. Za razlog navaja da ima doma preveč opravka. Drugi pa menijo, da mož, ki je z Beustom mnogo občeval, premembe sluti in da se jim torej prej umakne, kakor se hoté drugi.

Romanski knjez se je od svojega obiskovanja pri ruskem caru iz Livadije v Bukarešt vrnil. Romanska zbornica začne zborovati 6 septembra. Kakšne so politične zveze, ktere je romanski knjez z Rusijo sklenil, in če jih je, pokazala bode najbliža prihodnost, kader se resnejši dogodki v vzhodu začno razvijati.

Med Poljaki v gališkem deželnem zboru vlada po trditvi „Gaz. Narodove“ nima nobene stranke in jej je nemogoče narediti si jo. Ziemialkovskega stranka nikakor še ni vladna. Le Rusini in nekteri uradniki, ki so v veliki manjšini, šli bi z vlado. Ker je stvar taka, potoval je vodja c. kr. gališke namestnije na Dunaj, da bi pozvedel pri ministerstvu, kako se ima kot vladen zastopnik v deželnem zboru vesti, ter da se vprašanje reši, h kateri stranki izmed teh, ktere so, naj vlada pristopi.

Turčija je tudi poslala enega svojih paš v Livadijo ruskega carja pozdravit in romanskemu knjezu namere skušat zaprečiti.